

FUNDACJA
WARSZTAT
ZMIANY

Olsztyńskie Zato

rze też może

Pilotaż oddolnego zarządzania dzielnicą

©Agencja Gazeta

Projekt realizowany z dotacji programu
Aktywni Obywatele – Fundusz Krajowy,
finansowanego z Funduszy EOG

Rady osiedli

Czym są? Komu służą? Jak działają?

II Konferencja Dzielniczy Zatorze, 9 lutego 2022

Kontekst ustrojowy

POLSKA => DEMOKRATYCZNE PAŃSTWO PRAWA

- Konstytucja RP jako najważniejszy akt prawa
- Decentralizacja władzy publicznej – jednostki samorządu terytorialnego uczestniczą w sprawowaniu władzy
- Zasada subsydiarności (pomocniczości)
- Samodzielność JST, w tym pewna autonomia finansowa (wszak nie absolutna)
- Domniemanie kompetencji gminy

Kontekst ustrojowy (2)

USTAWA z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym

- Art. 5: Gmina może tworzyć jednostki pomocnicze

Sołectwa

Miasto

Dzielnice

Osiedla

- Art. 7 ust. 1: Zadania własne gminy
 - 17) wspieranie i upowszechnianie idei samorządowej, w tym **tworzenie warunków do działania i rozwoju jednostek pomocniczych** i wdrażania programów pobudzania aktywności obywatelskiej

Kontekst ustrojowy (3)

Nadrzędna relacja jednostki pomocniczej z Radą Gminy lub Radą Miasta

- **Art. 5 ust. 2:** Jednostkę pomocniczą tworzy rada gminy, w drodze uchwały, po przeprowadzeniu konsultacji z mieszkańcami lub z ich inicjatywy.
- **Art. 35:** Organizację i zakres działania jednostki pomocniczej określa rada gminy odrębnym statutem, po przeprowadzeniu konsultacji z mieszkańcami.
- **Art. 51 ust. 3:** Statut gminy określa uprawnienia jednostki pomocniczej do prowadzenia gospodarki finansowej w ramach budżetu gminy.

Kontekst ustrojowy (4)

Art. 37 ustawy o samorządzie gminnym

- Organem uchwałodawczym w dzielnicy (osiedlu) jest rada.
- Organem wykonawczym jest zarząd, na czele którego stoi przewodniczący.
- Statut osiedla może ustalić, że organem uchwałodawczym jest ogólne zebranie mieszkańców.

Kontekst ustrojowy (5)

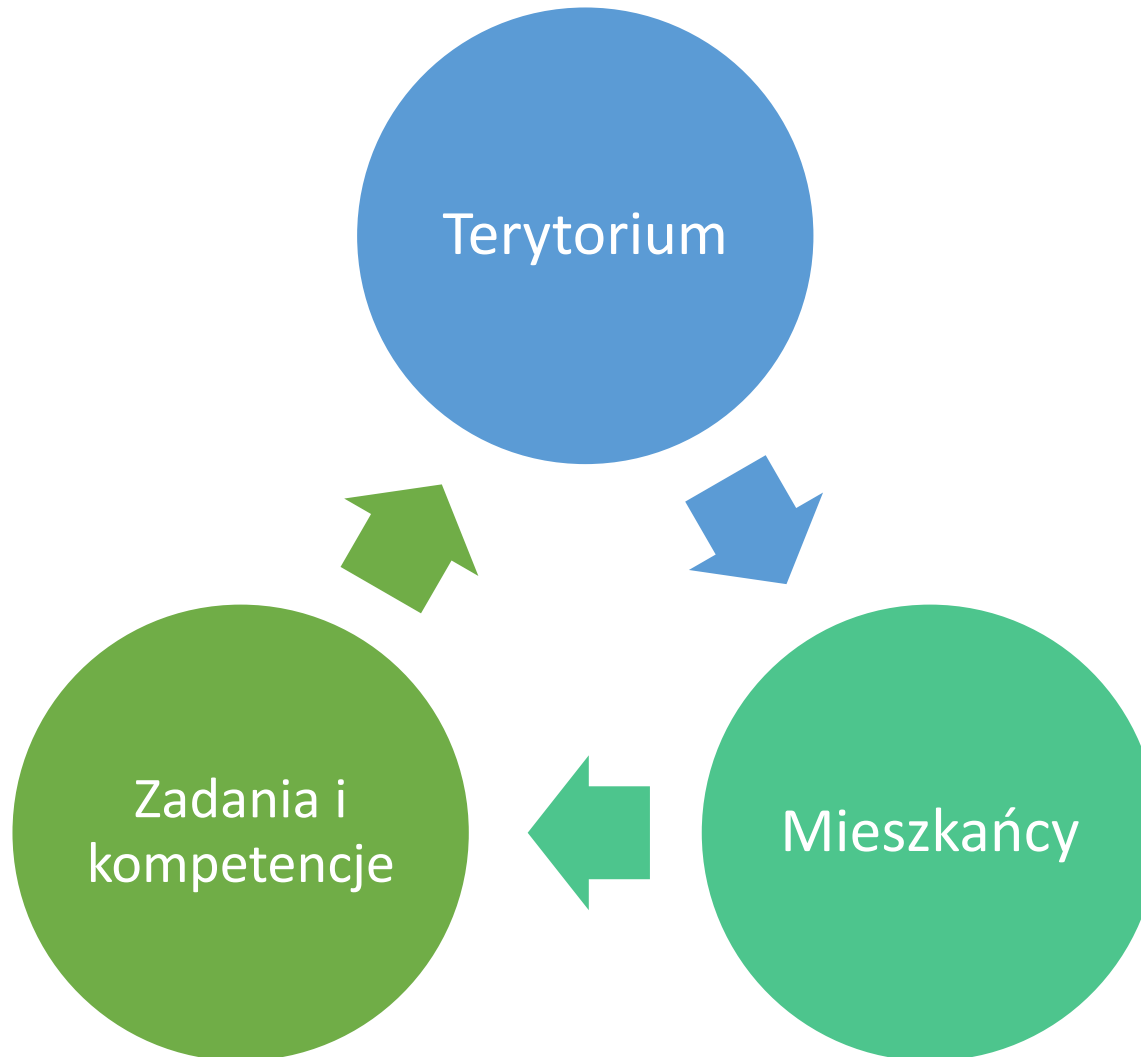
Art. 37a i 37b

- Przewodniczący zarządu osiedla może uczestniczyć w pracach rady gminy bez prawa głosu.
- Zarządowi i radzie osiedla może przysługiwać dieta/zwrot kosztów podróży służbowej.

Art. 39 ust. 4

- Do załatwiania indywidualnych spraw z zakresu administracji publicznej rada gminy może upoważnić również organ wykonawczy jednostki pomocniczej.

Atrybuty osiedla jako wspólnoty samorządowej

Brak osobowości
prawnej

Brak władztwa
administracyjnego

Osiedle jako jednostka
pomocnicza miasta

Osiedle w ramach
spółdzielni
mieszkaniowej

Miejsce rad osiedli we wspólnocie gminnej

- Decentralizacja poniżej poziomu gminy zgodnie z ideą pomocniczości?
- RO strukturą pośredniczącą w dialogu obywatelskim (mieszkańcy – gmina)

Co robią rady osiedli?

Pomoc władzom miasta w realizacji zadań wynikających z ustaw i statutu miasta, związanych z zaspokajaniem potrzeb mieszkańców osiedla

- **OPINIOWANIE** np. projektów inwestycji, działania komunikacji publicznej, projektów MPZP i Studium,
- **WNIOSKOWANIE** do władz miasta o ujęcie w budżecie inwestycji, realizację określonych działań na terenie osiedla,
- **ZARZĄDZANIE** mieniem komunalnym przekazanym osiedlu przez miasto,
- **ORGANIZOWANIE** i wspieranie inicjatyw osiedlowych służących poprawie jakości życia,
- **WSPÓŁPRACA** z organizacjami społecznymi, spółdzielniami i wspólnotami mieszkaniowymi, innymi podmiotami.

Rady Osiedli – przykłady z kraju

Poznań

Struktura jednostek pomocniczych

- Tradycyjny podział miasta na dzielnice - 5
- Jednostki pomocnicze utworzone przez samorząd
- **42 osiedla**
- Zróżnicowana wielkość – od 0,47 km² do 20,54 km²
- Zróżnicowana liczba ludności – od 1,7 tys. do 33,4 tys. mieszkańców
- Organy osiedli – Rada Osiedla (15-21 osób) i Zarząd Osiedla (6 osób) pracują społecznie

Sfera zadań Rad Osiedli w Poznaniu

- 1) tworzenie więzi lokalnych;
- 2) funkcjonowanie i rozwój infrastruktury technicznej;
- 3) lokalne drogi, chodniki i parkingi;
- 4) oświata, kultura, sport, rekreacja;
- 5) ład przestrzenny;
- 6) porządek i bezpieczeństwo;
- 7) stan środowiska, skwery, zieleńce, parki;
- 8) dbałość o mienie Miasta;
- 9) usługi świadczone przez jednostki organizacyjne Miasta.

Niektóre kompetencje Rady Osiedla

- ustalanie planu wydatków, z uwzględnieniem środków na utrzymanie zrealizowanych inwestycji i przedsięwzięć,
- określanie sposobu wydatkowania środków wydzielonych w budżecie Miasta na realizację zadań Osiedla
- występowanie do Rady Miasta i Prezydenta z wnioskami i opiniami dotyczącymi realizacji zadań Miasta na obszarze Osiedla
- ustalanie listy zadań w obszarze prac remontowych - w placówkach oświaty, miejskich chodników i dróg wewnętrznych oraz konserwacji miejskich zieleńców wraz z małą architekturą

Finansowanie Rad Osiedli

- W 2020 r. wykonanie wydatków jednostek pomocniczych Miasta Poznania wyniosło prawie **27,4 mln zł – średnio 652 tys. zł na osiedle**
- 52,7% wydatków dotyczyło dróg i komunikacji zbiorowej; 20,3% - zadania z zakresu oświaty; 10,3% - gospodarki komunalnej i ochrony środowiska; 6% - kultury fizycznej i turystyki.
- Organy osiedla decydują o sposobie wydatkowania środków w przygotowywanych przez siebie planach. Zadania przyjęte w planie realizują właściwe merytorycznie wydziały lub jednostki organizacyjne Miasta.
- Od 2000 r. w budżecie Miasta Poznania wydzielone są środki na dofinansowanie zadań inwestycyjnych, wyłonionych w drodze konkursu projektów zgłoszonych przez osiedla.

Lokalne inicjatywy społeczne Rad Osiedli

- Organizacja ferii zimowych oraz letniego wypoczynku dla dzieci i młodzieży
- Środowiskowe wsparcia dla seniorów, emerytów i rencistów poprzez organizację wyjazdów rekreacyjno-integracyjnych, zajęcia usprawniające sprawność ruchową seniorów oraz spotkań okolicznościowych
- Działania służące poprawie stanu fizycznego i psychicznego osób niepełnosprawnych między innymi poprzez warsztaty, spotkania terapeutyczne, działania profilaktyczne, usprawniające i rehabilitacyjne
- Imprezy osiedlowe o charakterze kulturalnym, sportowym, rekreacyjnym
- Promocja wiedzy i zachowań proekologicznych - warsztaty dla mieszkańców

Zarządzanie mieniem miasta przez Rady Osiedli

Osiedle decyduje o sposobie wykorzystania mienia, w zakresie ustalonym zarządzeniem Prezydenta - **w ramach zwykłego zarządu:**

- utrzymuje mienie w stanie niepogorszonym, dokonując niezbędnych konserwacji, napraw czy remontów;
- prowadzi bieżące sprawy związane z eksploatacją mienia;
- korzysta z mienia zgodnie z przeznaczeniem;
- może uzyskiwać dochody z mienia w zakresie ustalonym dla danego mienia przez właściwe organy Miasta, z tym, że dochody te są dochodami Miasta i mogą zwiększać plan wydatków Osiedla.

Komunikowanie o działalności Rad Osiedli

- **Portal Osiedlowy**
www.poznan.pl/osiedla

- 20 rad osiedli wydaje gazetki osiedlowe

- **Baza Danych Miasta**
badam.poznan.pl

The screenshot shows the 'Osiedla' section of the Poznań city website. At the top, there's a navigation bar with 'POZnań*' logo and links for 'DLA MIESZKAŃCA', 'DLA BIZNESU', 'DLA TURYSTY', and 'KATALOG A - Z'. A search bar is on the right. Below the navigation bar, the 'Osiedla' section is highlighted. The main content area is titled 'INFORMACJE Z OSIEDLI - BIULETYN MIEJSKI'. It features several news items with images and titles, such as 'Propozycja stanowiska w sprawie Ukrainy' and 'Skwer imienia WOŚP?'. There's also a 'Kalendarz sesji' (Session Calendar) with a dropdown menu and a list of upcoming sessions. At the bottom, there's a grid of 20 neighborhood names, each with a small icon, representing the 20 neighborhood councils.

Neighborhood	Neighborhood	Neighborhood	Neighborhood
Antoninek-Zieliniec-Kobyłepole	Kiekrz	Ostrów Tumski-Sródka-Zawady-Komandoria	Sw. Łazarz
Chartowo	Kzesiny-Pokrzywno-Garaszewo	Piaskowo	Swierczewo
Fabianowo-Kotowo	Krzyżowiki-Smochowice	Podolany	Umultowo
Główna	Kwiatowe	Rataje	Warszawskie-Pomet-Maltańskie
Głuszyna	Ławica	Solacz	Włda
Górczyn	Morasko-Radojewo	Stare Miasto	Winiary
Grunwald Południe	Naramowice	Stare Winogrody	Wola
Grunwald Północ	Nowe Winogrody Południe	Starołęka-Minikowo	Zielony Dąbiec
Piaskowo Północ	Nowe Winogrody Północ	Stary Grunwald	Zegrze
Jeżyce	Nowe Winogrody Wschód	Strzeszyn	

Rady Osiedli – przykłady z kraju

Płock

Główne cele działania osiedli

- Miasto Płock powołało 21 osiedli. Organami są Rady Osiedli (15 os.) i Zarządy (nie więcej niż 5 członków)
- Celem działania Osiedli jest zaspokajanie potrzeb mieszkańców oraz umożliwienie uczestnictwa w przedsięwzięciach, które ich dotyczą.
- Do zakresu działania Osiedli należą sprawy publiczne o znaczeniu lokalnym, a także powierzone przez Radę Miasta Płocka, służące zaspokajaniu zbiorowych potrzeb i poprawie warunków życia mieszkańców Osiedli.

Rady osiedli jako organy konsultacyjno-doradcze

WNIOSKOWANIE do władz miasta i jednostek organizacyjnych w sprawie:

- lokalizacji obiektów przemysłowych, handlowych, kultury
- lokalizacji terenów zielonych, rekreacyjnych i sportowych
- ochrony środowiska
- pomocy zdrowotnej i społecznej, w tym informowanie MOPS o potrzebie udzielenia pomocy
- inwestycji i remontów

Rady osiedli jako organy konsultacyjno-doradcze

WSPÓŁDZIAŁANIE z:

- Policją, Strażą Miejską i innymi służbami w zakresie bezpieczeństwa
- Szkołami, przedszkolami, żłobkami i instytucjami kulturalno-oświatowymi
- Radą Miasta Płocka przy organizacji referendum lokalnego i konsultacji społecznych
- Radnymi RM w zakresie organizacji spotkań z mieszkańcami oraz przedstawiania im uwag i wniosków dot. osiedli

Przykład Kołobrzegu i Polkowic

- Decyzja Rad Miejskich o likwidacji Rad Osiedli.
- W Polkowicach zrezygnowano z rad osiedli na rzecz ogólnego zebrania mieszkańców i pozostawiono zarządy osiedli.

DLACZEGO?

Rady wyczerpały potencjał, jaki miały na początku swojej działalności...

W dobie internetu i portali społecznościowych, skraca się dystans między mieszkańcami i samorządem

Rady skupiły się na organizacji imprez kulturalno-sportowych, zamiast na roli opiniotwórczej, doradczej

Zbyt mała aktywność rad osiedli

Niechęć władz do konsultowania się z radami osiedli

Oszczędności dla budżetu miasta

Radni osiedlowi postrzegani jako konkurencja dla władz w walce politycznej

Z drugiej strony...

Działanie rad osiedli może sprzyjać:

- wzmocnieniu legitymacji dla decyzji i działań władz publicznych
- zwiększeniu efektywności działań (obniżenie kosztów transakcyjnych)
- upodmiotowieniu lokalnej społeczności
- wzmocnieniu kontroli społecznej
- lepszej koordynacji działań osiedlowych i mobilizacji mieszkańców (wspólna realizacja inicjatyw na rzecz dobra wspólnego)
- „wykuwaniu” nowych kadr dla samorządu

